

STUTTGART, den 17 April.

Op eene officiële wijze wordt tegengesproken het beangt, doot eenige dagbladen gegeven, dat in Wurtemberg, bij gelegenheid der verkiezing van leden voor de staten-vergadering, onrustige bewegingen zouden hebben plaats gehad, tot stuiting van welke de militaire magt zou hebben moeten gebruikt worden. De verkiezingen zijn in de grootste orde afgelopen.

LYRGE, den 17 April.

aanhoudenden zuidewind, gedurende verscheidene dagen, eenen plaasregen met storm, die verscheidene uren aanhield. Toen de lucht opgeklaard was, hadden er rukwinden plaats en de barometer rees bij voortdoring. Dit weder hield den 31. Maart en 1. April aan. In den avond van laatst gemelden dag werd het stil en zoet. In den nacht van den 1. op den 2. April werd men door eene aardbeving uit den slaap gewekt. Er had eene geweldige slingering van het oosten naar het westen en van het westen naar het oosten plaats, waarbij echter niet de minste schokken bespeurd werden, hetwelk wel de oorzaak mag zijn, dat dit voorval zonder eenige schade afgelopen is, ofschoon de schudding de sterkste was, welke men in dit land ooit heeft beleefd. Zij duurde verscheidene seconden, en de slingering was niet meer, dan zonder hevig. Volgens sommige dergenen, die van de aardbeving spraken waren, ging er een onderaardsch gedruisch vooraf, gelijk aan het geluid van eenen stormwind. Enige minuten na het voorval, hoorde men eenen slag, waarvan men de oorzaak niet weet op te geven.

LONDEN, den 13. April.

Gisteren deed de minister *Wynn* in het lagerhuis de motie, dat er aanschrijving mogt gedaan worden tot de verkiezing van een lid in het parlement voor de burgt van Newport, in plaats van den heer *George Canning*, die den post van eersten commissaris van Z. Ms. thesaurie (eersten minister) had aangenomen.

(Eenige minuten voor deze mededeeling, was het Huis geheel van de vergadering afgegaan, en het gemelde beangt werd niet meer bekend gemaakt.)

De voorzitter het voorstel opgegeven hebbende, werd het bij acclamatie aangenomen, en er werd derhalve last tot de aanschrijving gegeven.

Daarop deed de heer *Wynn* de motie, dat het Huis, na het scheiden der vergadering, tot Dinsdag den 1. Mei zou geadjournéerd worden.

De heer *Thierney* stond op en zeide; alvorens het Huis tot het voorgestelde adjournement besluit, heb ik eene vraag van het hoogste belang te doen, betrekkelijk het nieuwe ministerie. Het konst mij zeer aangenaam voor, dat het Huis voor eenigen tijd zou afscheiden, alvorens de nieuwe zaak volkomen is te worden behandeld. Het is niet onder het te zijn van de ministeren, die op te zijn; want zoo mijne informatie juist zijn, en alle de ministeren, op vier na, weggegaan en hebben hunne posities verlaten. Het is een zeer zonderling, dat wij onder zulke omstandigheden onze bezigheden zouden staken, om voor drie weken te scheiden — een zeer ongewone lange tijd. Ik wil niets doen of zeggen, dat zou kunnen strekken om hetgeen thans op tij is eenigzins te storen. Maar met reden mag ik vragen, hoe ver men gevorderd is met de vorming van een nieuw ministerie, alvorens tot het voorgestelde adjournement mijne toestemming te geven. Ik denk, dat, zoo het Huis tot aanstaanden Woensdag scheidt, hieromtrent berigt zal kunnen gegeven worden, en ik verzoek derhalve het Huis niet uit een te gaan, alvorens deze informatie gegeven is.

De heer *Wynn* zeide, dat het in dit gedeelte des jaars gebruikelijk was, de scheiding van het Huis voor eenen tijd voor te stellen. Zijne motie was derhalve loutere form en als zoodanig behandeld.

De heer *Thierney*: — Ja, maar dan was er een volledig bewind, hetwelk thans het geval niet is.

De heer *Wynn* zeide, dat er eenige moeilijkheden bij de samenstelling van het nieuwe ministerie ontstaan waren; er werd eene schikking ter volkomen regeling der zaak beraamd; maar een zoo gewichtig werk vereischte tijd. Hij geloofde, dat het Huis zou toestemmen, dat de tijd niet te min genomen was; wanneer het Huis weder bijeenkwam, zou de zaak echter wel geregeld zijn.

De heer *Thierney* zeide, dat er een lange tijd voor de samenstelling van een nieuw ministerie gevraagd werd; terwijl men intusschen daartoe reeds twee maanden beraad had gehad; en hij oordeelde, dat verder uitsel onraadzaam was en niet behoorde ingewilligd te worden. Hij geloofde, dat er reeds te veel tijd gegeven was. Hij had vernomen, dat een hoog achtbaar heer dezer dagen volmagt had bekomen om een bewind samen te stellen, dan in plaats van zamengesteld te worden, verzoeken men, dat gevein kabinets-raden waren weggevoerd (gelach); met welk gevolg, of ter bevordering van welk plan of kabaal, wisten zij zelf het best (hoor); en hij was ook buiten staat te gissen hoe en wan-

zou zij zouden kunnen terugkeeren. (gelach). Als lid van het Huis der gemeenten moest hij echter zeggen, dat hij aan zijnen pligt zou te kort komen, zoo hij toestemde tot eene zoo lange scheiding, in den tegenwoordigen staat van het bewind.

De heer *Thierney* niet ondersteund wordende, ging de voorgestelde scheiding zonder stemming door.

William Watkins, een welgezet landbouwer; *John Prasser*, een dienaar; *Thomas Jerbins* en *Henry Evans*, boerenknechts, zijn door de Hof van assisen te Monmouth veroordeeld geworden, als schuldig aan geweldadigheid jegens eene oude vrouw, met name *Maria Nicholas*, welke zij verdacht hielden van het vee van *William Watkins* te hebben betooverd. *John Prasser* kwam, in hoedanigheid van constabel van het kerspel, bij den landbouwer *Watkins* en zijne knechts, ten einde de gemelde oude vrouw te dwingen een veulen te komen zegenen, hetwelk men meende dat zij betooverd had. *Maria Nicholas* moest knielen, den staart van het veulen in de handen te nemen, en zeggen: God almachtig zegen dit veulen.

Na deze plegtigheid, ontdeden zij de oude vrouw van hare kleederen, om te onderzoeken of zij niet aan kleine duivels te zulgen gaf. Men had zeer veel moeite om de gewone teekenen te vinden; maar eindelijk, na de oude het haar te hebben afgesneden, ontdekten zij op het hoofd eene wen of iets dergelijks, hetwelk voor de aanwezenden een duidlijk bewijs was van hare betrekkingen met den duivel. Men zoude haar toen, naar de wijze der tooverheksen, in eenen vijver werpen, om te zien of de duivel zou beletten dat zij verdrinkt; maar de beden van hare dochter bewerkten, dat zij aan deze proef niet werd onderworpen.

Er zal nader uitspraak worden gedaan omtrent de straf aan de schuldigen op te leggen.

— Er zijn Mexicaansche dagbladen van eene zeer jonge dagteekening ontvangen; de eene gedrukt te Mexico en de andere te Vera-Cruz. De eersten loopen tot den 15. en de anderen tot den 22. Februarij.

In deze dagbladen wordt veel gesproken van eene zamenzwering, welke men ontdekt heeft. De gevoelens, nopens dit komplot, schijnen zeer uit te spreken te zijn, en men is in de provincien, bijzonderlijk onder de Spaansche, aangekomen. Het is niet te verwonderen, dat hetwelk thans wordt voortgezet.

Een dagblad, getiteld: *El Correo*, van den 5. Februarij, behelst het volgende:

Gisteren is de brigadier-generaal *don Gregorio Arana*, een geboren Spanjaard, in hechtenis genomen en naar de gevangenis gebracht. Men zegt, dat hij in briefwisseling stond met de zaamgezworenen van Puebla, en men verzekert, dat hij wapenen naar verscheiden verdachte punten had gezonden. Te Puebla, Mexico en Oaxana zijn meer dan 50 personen, met dien zelfden hoofde, in hechtenis genomen. Alle gezegden komen daarin over een, dat het doel der zamenzweerders was, om de orde van zaken te herstellen, zoo als die in 1808 bestond. — *Ferdinand* vrijmetselarij Koning.

Wijders wordt gezegd, dat een Fransch priester, met name *Lavigne*, is ontvanger heeft, om het Mexicaansche grondgebied te verlaten, en dat een Spanjaard, dien men *David* noemt, en in de zamenzwering zou betrokken zijn, gevlugt is. Den 12. Februarij liep het gerucht, dat de fiskaal, met het onderzoek der zaak belast, de doodstraf had gesproken tegen vader *Arenas*, als het hoofd der zamenzwering. — De *avisita mexicana* van den 16. Februarij, meldt hetzelfde en bevat bovendien het volgende:

Men kan thans niet meer ontkennen, dat de zamenzwering, die sommigen als van weinig belang beschouwden, inderdaad van eenen zeer ernstigen aard was, en bijna in alle deelen van het gemeenebest takken had. Indien de Voorzienigheid de winden niet had bevolen, de Spaansche vloot te vernielen, welke naar de Havanna onder zeil was, dan zou deze vloot op onze kusten zijn verschenen, hare verschijning zou het teken van opstand zijn geweest, en hoezeer de zegenpraal onzer zaak zeker was, zou echter veel bloed vergoten zijn geworden, en wij zouden eene reeks van ongelukken hebben moeten verduren, voor de afwering van welke men God en ons gouvernement moet danken, welke laatste in deze geheele zaak de grootste waakzaamheid heeft aan den dag gelegd. Het in hechtenis nemen duurt voort. Gisteren zijn *don Martin*, een der priesters van Tlanchinol, *don Jose-Maria Briza*, *don Pedro Argumosa* en *don Pedro Guadalupe Argumosa* in hechtenis genomen. De drie eersten zijn Spanjaarden en de vierde, zoon van *P. Argumosa*, is te Mexico geboren.

PARYS, den 14. April.

Volgens eene opgave, door het ministerie bekend gemaakt, bedragen de staats-inkomsten over de eerste driemaanden dezes jaars 3,802,000 franken minder, dan in de eerste driemaanden van 1826.

ADVYS, uitgebragt door den Heer DYCKMEESTER, Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bij de behandeling van de voorgedragene wet op de ambtenaren der regterlijke magt en het beleid der justitie.

1827.

EEN MOEDER HEEREN!

Ik had geen voornemen om over de onderhavige wet het woord te voeren; dan onder de discussien ben ik opgewekt, om eenige bedenkingen, welke ik van veel belang acht, en welke verscheidene sprekers met veel ijver hebben bestreden, te verdedigen.

Deze zijn:

- 1.) De beslissing van de conflicten, tusschen de regterlijke en administratieve kollegien door den Koning.
- 2.) De verplichting van de ambtenaren van het openbaar ministerie, om de bevelen van den Koning na te komen.
- 3.) Het niet toelaten van het appel in criminele en correctionnelle zaken.

De sprekers, welke zich tegen het eerste hebben verzet, beroepen zich hierop;

Dat bij de grondwet drie magten zijn daargesteld, de wetgevende, de uitvoerende en de regterlijke magt. Dat de wetgevende gezamenlijk door den Koning en de Staten-Generaal wordt uitgeoefend.

Dat de uitvoerende aan den Koning alleen behoort.

Dat de regterlijke bij uitsluiting aan de hoven en regtbanken is opgedragen, en dat de Koning geen deel daarin heeft.

Volkomen eens ben ik het met die sprekers, wanneer men de regterlijke magt in dien zinn opneemt, zoo als dezelve bij de grondwet aan de regtbanken is opgedragen.

De grondwet zegt nu, bij artikel 165, »de regterlijke magt wordt alleen geoeffend door regtbanken, welke bij of ten gevolge dezer grondwet worden ingesteld.»

Dan, wat is nu die regterlijke magt, die alleen door die regtbanken geoeffend wordt?

Is dat de magt om alle twistgedingen bij uitsluiting te beslissen?

Neen E. M. H., die regterlijke magt wordt in het voorgaande art. 165 beschreven en bepaald.

Volgens dit artikel, behooren alle twistgedingen over eigendom, of daarmede voortspuitende regten, over schuldvorderingen of burgerlijke regten, bij uitsluiting tot de kennis van de regterlijke magt.

Dit artikel foont dus wel aan den eenen kant, dat die daarbij opgenoemde twistgedingen bij uitsluiting aan de regterlijke magt behooren, doch van de andere zijde volgt daaruit ook, dat er nog andere twistgedingen zijn, dan de opgenoemde, en datse niet aan de regterlijke magt, dan de regtbanken, welke die beslissen.

Zoo zijn er dus nog andere twistgedingen, die door de gedeputeerde staten, gemeente-besturen en dijkstoelen, welke even zoo zeer als de regtbanken bij de grondwet erkend zijn, beslist worden.

Zoo beslist de Koning, volgens art. 69 van de grondwet, alle geschillen, welke tusschen twee of meer provincien moogen ontstaan; en volgens art. 148, alle verschillen tusschen plaatselijke besturen, wanneer de provinciale staten dezelve niet in der minne hebben kunnen ontleggen.

Wanneer men nu aan den Koning bij de wet wilde opdragen de beslissing over het *meum* en *tuum*, of over andere geschillen, bij art. 165 vermeld, zoude men tegen de grondwet handelen en inbreuk doen op de regterlijke magt.

Doch wanneer men aan den Koning, die, volgens de grondwet, de verschillen tusschen twee administratieve besturen kan beslissen, insgelijks bij de wet het recht opdraagt, om de verschillen tusschen een administratief college te beslissen, handelt men er, mijns inziens, niet anders.

De vraag is nu, of dit de beste wijze is om de conflicten te beslissen, dan of de beslissing van deze wet een beter middel aan de hand gegeven hebben.

Door het geacht lid den heer Z. welke dit punt levig aangevalen heeft, is voorgesteld om de beslissing aan een gemengd kollegie, bestaande uit eene kamer van den hoogen raad en uit leden van den staatsraad, op te dragen.

Dan hoezeer dit voorstel mij versterkt in mijn denkbeeld, dat de beslissing van de conflicten niet bij uitsluiting aan de regterlijke magt behoort, en het geacht lid door die voordragt, zijne bedenkingen tegen het constitutionnele van die opdracht aan den Koning, zelfs overtuigend wederlegd heeft; zoo zie ik niet, dat zijn middel beter is, dan hetgeen bij de wet is voorgedragen.

Maar dit kollegie zoude bestaan uit heterogene deelen, uit raadsheeren door de staten verkooren, en uit staatsraden, die de Koning, naar Hoop dezelve goedvinden, kan aanstellen en afzetten.

Het zoude moeten bestaan uit een gelijk getal leden van den hoogen raad en van den staatsraad, of uit een ongelijk.

Zoo het laatste, zoude de beslissing overslaan naar dien kant, waarvan de meeste leden gehoorzamen waren.

Zoo het eerste, zouden de stemmen telkens staken, en een derde moeten beslissen.

En wie zoude dan die derde zijn?

Ook deel ik niet in de vrees van een ander geacht lid, den heer van der Pott, welke meent, dat nu al het omangename van de beslissing der conflicten, op den Koning alleen zal neder komen, daar zulks, in plaats van mij vrees in te boezemen, mij integendeel verzekert, dat de Koning zich meestentijds met het advijs van den hoogen raad zal vereenigen, en niet hier een zaak administratief zal verklaren, welke de hooge raad behoort te beslissen tot de cognitie der regtbanken te behooren.

II. Ten aanzien van het tweede punt, hebben de sprekers, welke het bestreden hebben, vermeend, dat daardoor inbreuk zoude gedaan worden op de onafhankelijkheid van de regterlijke magt.

Maar, mijnheer, hebben die sprekers het openbaar ministerie onder de regterlijke magt vermengd.

Zoo zeer als iemand, erken ik de onafhankelijkheid van de regterlijke magt.

Ik beschouw dezelve niet als een tak van de uitvoerende magt, of als onderwerpen aan hare bevelen, maar als geheel van haar afgescheiden en onafhankelijk.

Doch door de regterlijke magt versta ik alleen den regter en geenszins den ambtenaar van het openbaar ministerie bij dezelve geplaatst.

Deze ambtenaar is geen regterlijk ambtenaar, maar een uitvoerisel van de uitvoerende magt, en haar commissaris bij de regterlijke magt.

Hij is als zoodanig belast met de handhaving der wetten, met de vervolging van alle misdrijven, en met de uitvoering van alle strafvonnissen.

Hij is dus verplicht de bevelen van den Koning na te komen.

Doch de requisitoren en conclusien, die hij, ten gevolge van dezelve doet of neemt, binden den regter niet.

De regter is en blijft vrij en onafhankelijk in zijn oordeel.

Meer zal ik hierover niet mitwijden, dat mijn geachte ambtgenoot, de heer Mesdach, dit stuk in het breede behandeld heeft, en ik dus in herhalingen zoude moeten vallen.

III. Betrekkelijk het niet toelaten van het appel in criminele en correctionnelle zaken, is het mij voorgekomen, dat de voorstanders van het appel zich te veel het schriftelijk inquisitoriaal proces, dat tevoren plaats had, voor den geest gebragt, en daarom een waarberg in het appel gezocht hebben.

Dan deze schriftelijke regtspleging zal wel niet weder ingevoerd worden, en de mondelinge debatten zullen zeker blijven voortduren.

Ook zullen die mondelinge debatten waarschijnlijk in het openbaar gehouden worden.

De regters moeten daarenboven in even getal zijn om te vonnissen, en het grootste gedeelte van dezelve wordt vereischt om te veroordeelen.

Ook worden zij onherroepelijk *ad vitam* aangesteld, en wel de meesten van hen op voordragt van de provinciale staten.

In de vonnissen moet de misdaad worden mitgedrukt en omschreven, met aanschrijving van de artikelen der wet, waarop de uitspraak is gegrond.

En wanneer de vormen, bij de wet voorgeschreven, niet nagekomen zijn, of wanneer de wet verkeerd toegepast is, staat de weg van cassatie voor den veroordeelden open.

Deze grondbeginselen zijn de hoeksteenen, waarop de burgerlijke vrijheid is opgebouwd, en strekken den beklagden tot beteren waarborg, dat hij niet onrechtvaardig zal veroordeeld worden, dan het appel bij een inquisitoriaal of schriftelijk proces.

Daarenboven heeft de wetgeving geleerd, hoe veel kosten de appellen in correctionnelle zaken veroorzaken, wanneer de getuigen, die ter eerster instantie gehoord zijn, weder voor de regtbank in appel moeten verschijnen.

Terwijl, wanneer men die getuigen met voorkoning van kosten niet hoort, en de zaak op het proces verbaal, aan deammer van de bezetting ter eerster instantie houdt, afdoet, en de zaak, wanneer de mondelinge debatten zijn ingesteld, niet berispt wordt, en de regter in appel op zulke goede gronden van de schuld of onschuld van den veroordeelden niet overtuigd kan wezen, dan de regter ter eerster instantie.

Die weinig heb ik vermaand ter verdediging van deze drie bepalingen, die wel te broeten zeggen.

ARNHEM, den 19. April.

Het water is hoog in den Rijn aan de Paal:

Den 18. April 2 El o Palm o Duim; gewassen o D. gevallen 10.9

Den 19. dito 2 El o Palm o Duim; gewassen o D. gevallen 10.0

Getrouwd:

A. B. KOOPTHAN, Weduwnaar van J. M. LAPPEN, van Amsterdam.

Den 17. April 1827.

E. C. G. CAVADI, strekkende deze tot kennisgeving aan de familie, vrienden en bekenden van den overledene.

J. G. THIEME, verlostescheper van eenen welgeschapen Zoon.

H. G. LIERNUR, den 15. April 1827.

Evang. Luth. Predikant.

Heden overleed alhier, in den Ouderdom van 67 jaren, ADRIAN A. ENGELAN, van gelovende Echtegenoot van

ARNHEM, W. VAN GEMMEREN, den 16. April 1827.

B. E. N. D. M. A. R. I. N. G.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der STAD ZUTPHEN, zullen op Dinsdag den 16.

April 1827, des middags ten 12 ure, ten Raadhuiſe, in het ſopenbaar voor den tijd van zes jaren; Verpachten de S T A D S H A A R E, K A M E R en V U L M O L E N; op Condition, als drie dagen te voren ter Stads Secretarie, ter lezing, zullen liggen.

Gedaan ten Raadhuiſe den 12 April 1827.
Burgemeester en Wethouderen
voornoemd,
P. J. S W A V I N G,
Ter ordonn. van dezelve
J. A. V A N H A S S E L T.

OPENBARE VRYWILLIGE VERKOOPING

Van de navolgende ONROERENDE GOEDEREN, herkomstig uit de Nalatenschap van wijlen den Hoog Welgehooren Jonkheer Mr. JOHAN BRANTSEN, in leyen Lid der Provinciale Gedeputeerde Staten van Gelderland, en deszelfs Echtgenooten wijlen Vrouwe MARIA LEOPOLDINA CATHARINA VAN HASSELT, waarvan de inzet zal plaats hebben ten huize van de Weduwe PEFERHAUSER, in het Logement het Zwijnshoofd, te Arnhem, op Woensdag den 25 April 1827, des middags ten 4 ure; terwijl de toeslag veertien dagen daarna, op Woensdag den 9 Mei 1827, ter zelfder plaats en uur zal ergaan, alles ter overstaan van den Notaris Mr. GERARD VAN ECK, residentende te Arnhem.

Onder ARNHEM.

1. Perceel. Het sedert vele jaren teregt beroemde BUTTENGOED, de LIGTENBEEK, gelegen aan weerszijden van den eerstdaags te bestraten Postweg van Arnhem naar Amsterdam, op eenen afstand van ruim drie kwartier uur gaans van eerstgemelde Stad, bestaande uit:

Een logeabel HEERENHUIS, gelegen ten Zuiden van den gemelden Postweg, in zijn geheel bevattende tien Boven- en Benedenkamers, voorts bekwame Keuken, Kelder, Zolder en Domestieke Kamers, annex Koetshuis en Stalling voor zeven Paarden. — Eene Tuinmanswoning met daerbij behorende Bergplaatsen, gelegen op eenen kleinen afstand van het Huis (uitmakende den vleugel ter linker zijde).

Voorts zeer uitgestrekte Tuinen, Boomgaarden, en met den meesten smaak aangelegde Wandelingen, doorsneden met Vijvers en loopend Water, daeromheen op het plaats zelve hebbende; en waarvan door aanleg van Kanaalen en andere Waterwerken, zeer veel partij is getrokken tot veraanmerking en verfraaiing dezer Buitenplaats.

Een aantal wel ter groei staande Akkermaals Bosschen en eene zeer aanzienlijke partij veel waarde hebbende opgaande Boomen, van allerhande soorten van Hout.

Dan nog is daaronder mede begrepen eene Bouwmanswoning, (staande op eenen kleinen afstand van het Huis en uitmakende den vleugel ter rechter zijde,) met alle verder daerbij behorende Gebouwen, ongeveer acht Bunders Bouwland, eene en eene halve Bunder Weideland, benevens het regt van Schaapskooij, als van ouds. Alles te zamen aan of bij elkander gelegen en volgens opmeting voor het Kadaster, in zijn geheel groot 81 Bunders, 60 Roeden en 50 Ellen.

Daarenboven gehoorſt tot dit perceel de opgaande Boomen, staande op de Heide tusschen de Ligtendreef en den Schelmschen Weg, en daeromheen nog de opgaande Boomen ten zuiden en noorden van den Amsterdamschen Postweg, beginnende van de Ligtendreef tot daar waar dezelve ten zuiden van die van den Heer J. N. van Eck en ten noorden aan die van den Heer G. van Riemsdijk aansluiten, en zalks met het regt van boomschap in veen zullen aan wonig aangelegd met de Ligtendreef is geboomschap. — Perceel 2. Een HUIS en ERVE, binnen de Stad Arnhem, in de Rijnsdijk ten zuiden van den Kinderdijkweg van Arnhem op Utrecht ten noorden, bestaande uit:

Een Hocht en Sterk welverdeeld Heerenhuis met Toren, waarin acht zoo Beneden- als Bovenkamers, buiten en behalve Keuken, Kelders en Domestieke Kamers.

Eene Tuinmanswoning, op eenen kleinen afstand ter linker zijde van het Heerenhuis, waaraan annex Koetshuis en Stalling voor vijf paarden, mitsgaders eene Oranjerie, alles weinige jaren geleden, bijna geheel nieuw opgetimmerd.

Moes- en Broeiuinen, gunstig op de Zon gelegen, met de vaate daarin zijnde Bakken en Boomgaard, voorzien van fijne weldragende Vruchtboomen.

Een Bosch van Opgaande Eiken- en andere Boomen, Waterpartijen, Bloemparken en Wandelingen, met smaak aangelegd.

Voorts nog aan de overzijde des Straatwegs:

Eene Bouwmanswoning en Erve, de Lange Schuur, met een aantal aan of bij elkander gelegen perceelen Bouwland, ter grootte van 8 Bunders, 48 Roeden en 10 Ellen, Boomgaard ter grootte van 82 Roeden en 40 Ellen, en circa 3 Bunders, 98 Roeden, 65 Ellen, beplant met opgaande Boomen, Akkermaals- en andere Houtgewassen, reest met Wandelingen doorsneden, die de overheerlijkste wijlgen opleveren. Alles te zamen bevattende, ingevolge de opmeting voor het Kadaster, 19 Bunders, 83 Roeden en 55 Ellen, grenzende ten oosten den Heijenoortschen Vlietweg, ten zuiden de Utrechtsche Straat, en den Rijnsdijk, ten westen het eigendom van den Heer Cremer, het Tolhuis en de Klingelbeekſche Buiſteweg, en ten noorden het volgende derde perceel.

3. Perceel. Een BOEREN ERVE, de Grootte Heijenoort, in vroegere tijden bekend onder de benoeming van het Goed te Loopend in Loopen-ner Markt, waaronder begrepen 11 Bunders, 91 Roeden en 10 Ellen Bouwland, aan diverse perceelen. — Eene Bunder, 48 Roeden en 50 Ellen Boomgaard en Tuin, en 28 Bunders, 45 Roeden en 75 Ellen beplant met opgaande Boomen, Akkermaalshout en andere Houtgewassen, alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 44 Bunders, 12 Roeden en 5 Ellen.

Grenzende ten oosten het 4. en 5. perceel; ten zuiden het 2. perceel;

ten westen het 6. perceel en de eigendommen van den graaf van Bylandt en Mr. J. N. van Eck, en ten noorden den Amsterdamschen Weg. (Het op dit Erf staande woonhuis, benevens Schaapskooij, Schuur en Bakoven behooren in eigendom aan den tegenwoordigen pachtman J. N. Jansen van Eck.)

2. Perceel. Eene BOUWMANSWONING en ERVE, de kleine Heijenoort, aan den Amsterdamschen Weg, met nog eene dito Woning en Erve, genaamd Rosdijk, almede aan denzelfden weg gelegen, waarin met succes wordt geexereerd eene Hebergers-Affaire met alle daartoe behoorende gebouwen en getimmeren.

Voorts 7 Bunders, 4 Roeden Bouwland, 1 Bunder, 38 Roeden, 70 Ellen Boomgaard en Tuin, 6 Bunders, 25 Roeden, 50 Ellen, beplant met opgaande Boomen, Akkermaals- en andere Houtgewassen, welke zeer aangename Wandelinger opleveren, en welk perceel bij uitstek geschikt is tot den aanleg eener Buitenplaats.

Alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 17 Bunders, 93 Roeden en 52 Ellen.

Grenzende ten oosten Jacobus Burgers, ten zuiden het 5. perceel en de Hervormde gemeente te Arnhem, ten westen het 3. perceel en ten noorden den Amsterdamschen Weg.

4. Perceel. Eene BOUWMANSWONING en ERVE, de Voorste Heijenoort, met de daerbij behorende Gebouwen en Getimmeren.

Voorts 8 Bunders, 96 Roeden en 40 Ellen Bouwland, 1 Bunder, 51 Roeden en 20 Ellen Boomgaard en Tuin, mitsgaders eenige Opgaande Boomen, ten oosten van de Heijenoortsche en Rosdijksche Uitwegen.

Alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 10 Bunders, 83 Roeden en 90 Ellen.

Grenzende ten oosten de Hervormde Kerk te Arnhem, ten zuiden den Utrechtschen Straatweg, ten noorden het 4. perceel en de Hervormde Kerk voornoemd.

Massa van de Perceelen 2 en 3.

Massa van de Perceelen 4 en 5.

Generale massa van de vier voorschrevene perceelen No. 2, 3, 4 en 5.

5. Perceel. Twee BOEREN ERVEN, met daerbij behorende Woningen en Getimmeren, eene daerbij staande Tabaksschuur en eene tweede Tabaksschuur, staande bij het land den Brei genaamd, beide deze Erven gelegen naast elkander aan den Klingelbeekſchen Weg, tegenover de Buitenplaats Rustplaats; voorts 6 Bunders en 83 Roeden Bouwland ter weerszijden van den Straatweg op Utrecht, met eenige aan denzelfden weg staande Opgaande Boomen, 13 Roeden en 40 Ellen Tuingrond en 6 Roeden en 80 Ellen Akkermaalshout. Alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 7 Bunders, 30 Roeden en 40 Ellen. Grenzende ten oosten den Klingelbeekſchen Weg en het 3. perceel, ten zuiden den evengeendenden weg, ten westen den Heer Meesters en den Graaf van Bijlandt en ten noorden het 3. perceel. (De eerste Tabaksschuur, staande bij het land den Brei, behoort in eigendom aan den Pachtman Peter Oovers.)

7. Perceel. Twee stukjes Bouwland, den Blaasbalg en Teutelberg genaamd, gelegen ter wederzijde van den langen Weg, loopende van den Amsterdamschen naar den Utrechtschen Weg. Het eene groot 46 Roeden, 30 Ellen, het tweede 7 Roeden, en 10 Ellen.

8 Perceel. Een klein stukje BOUWLAND aan den Zandberg, groot 4 Roeden, 80 Ellen, grenzende ten oosten Peter Jezur, ten zuiden en westen de stad Arnhem en ten noorden het Wandelpad langs den Utrechtschen Weg.

9. Perceel. Een zeer voorname HUIS en ERVE, binnen de stad Arnhem in de Koningstraat wijk F. No. 22, tusschen de Deyen van den Heer Thomas ter eenre en van de Coolwijk ter andere zijde, waarin 17 meest wel behangen Boven- en Benedenkamers, daarenboven Keuken, Kelders, Manger, Domestieke en andere Kamers en Bergplaatsen. Voorts eene ruime Opene Plaats, waarop ter rechter en linker zijde van het Huis twee groots Koepelverreken, Koetshuis en Stalling voor vijf paarden, uitkomende op de straat.

10. Perceel. Een HUIS en ERVE, binnen de stad Arnhem, in de Wijk E. No. 133, tusschen het land van den Heer van der Linden en de Erve van de Van der Linden.

Massa van de perceelen 9 en 10.
11. Een voorname HUIS en ERVE, binnen de Stad Arnhem, in de Balkenstraat, Wijk D. No. 10, tusschen de Erven van den Heer J. G. van der Meulen en de Domestieke Kelder, voorzien van zestien zoo Boven- als Benedenkamers, buiten en behalve eene nette ruime Keuken, Koetshuis, Zolders, Waschhuis, domestieke Kamers en meer andere Bergplaatsen; voorts eene ruime opene Lucht, annex Koetshuis en Stalling voor vijf paarden, uitkomende in de Wielakkersteeg.

12. Perceel. Een HUIS en ERVE, binnen de Stad Arnhem, in de Wielakkersteeg, in Wijk D. No. 103, van beide de zijden instloten door het Erf, behoorende tot het voorafgaande perceel.

Massa van de perceelen 11 en 12.

13. Perceel. Een WATER-KORENMOLEN, gelegen ten zuiden van den Straatweg op Zutphen, op een afstand van weinige minuten buiten de Stad, bestaande uit Huis, Schuur, Hof en Waterregt, (zijnde het Molengebouw en het binnen Molénwerk het eigendom van den Pachtman J. H. Willemsen; voorts 2 Bunders, 1 Roede en 20 Ellen Bouwland en 3 Bunders en 7 Roeden Weideland, met de daerbij behorende Elshagen, Houtgewassen en Tuingrond.

14. Perceel. Een TUIN met daarin staande Tuinhuizen, aan den Straatweg naar Zutphen, ten zuiden diens wegs gelegen, naast het voorafgaande perceel, groot 22 Nederlandsche Roeden.

15. Perceel. Eene WEIDE, genaamd de ziele Borredijk, in het Arnhemſche Broek, aansluitende tegen de Kammerdijks Ligt 2 Bunders, 55 Roeden en 47 Ellen.

Massa van de perceelen 13, 14 en 15.

Onder de Gemeente Rhenen.
16. Perceel. Eene WEIDE, in het Velsche Broek, genaamd de Bremert, groot 5 Bunders, 97 Roeden, grenzende ten oosten den Broekweg, ten zuiden den Hoogen Wal, ten westen de Hervormde Kerk te Arnhem, en ten Noorden de Gemeente Velp.

17. Perceel. Eene WEIDE in het Velsche Broek, genaamd de Biezenweide, groot 2 Bunders en 61 Roeden, grenzende ten oosten eene gemeene straat, ten zuiden den Huize Roozendaal, ten westen de Hervormde kerk te Arnhem en ten noorden Jacob Handele.

18. Perceel. Een BOEREN ERF onder Worth-Rheden, genaamd Copvogelgoed, bestaande uit Huis, Schuur, Schaapskooijen en verdere Getimmeren en diverse perceelen Bouwland, daarom en bij gelegen, groot 5 Bunders en 3 Roeden; dan nog 3 Bunders, 85 Roeden en 60 Ellen Weiland, en eeng Bunder, 38 Roeden en 50 Ellen Akkermaalshout. Alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 10 Bunders, 35 Roeden en 76 Ellen; voorts nog twee Schaar in eene Weide, de eerste Mars genaamd, mede aldaar gelegen en eindelijk het bij dit erf behoorende regt van Schaapskooij.

19. Perceel. Een **BOEREN ERVE**, onder *Korth-Rhaden*, genaamd *den Hagberg*, bestaande uit Huis, Schuur, Schaapskooijen en verdere Getimmeren, (zijnde het bij het woonhuis staande Bakhuis het eigendom van den pachter *De Haas*, met 9 Bunders, 73 Roeden en 30 Ellen Bouwland, 6 Bunders, 99 Roeden en 30 Ellen Weideland, en 1 Bunders, 20 Roeden en 80 Ellen Akkermaalsbosch. Alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 18 Bunders, 41 Roeden en 72 Ellen. Dan nog drie kwart schuur in eene Weide, aldaar genaamd *de tweede Mars*, en het bij dit Erf behorende recht van Schaapsdrijf. Wijders is onder dit perceel nog begrepen een gedeeltelijk door de laatste stormwinden ingevalle Huis, genaamd het *Spicker*, zeer nabij het eerstgemelde Huis gelegen, met ongeveer 82 Roeden en 62 Ellen Bouwland en Tuingrond.

20. Perceel. Een **BOEREN ERVE**, onder *Korth-Rhaden*, genaamd *den Hagberg*, bestaande uit Huis, Schuur, Schaapskooijen, en verdere Getimmeren, met 12 Bunders en 53 Roeden Bouwland, 9 Bunders, 75 Roeden en 20 Ellen Weideland, en 2 Bunders, 41 Roeden en 90 Ellen Akkermaalsbosch; alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 23 Bunders, 84 Roeden en 32 Ellen. Dan nog een half Schaar Weidens in het *Rhegdausche laag*, alternerende om het andere jaar in eene Weide van *van der Horst* en van den *Huize Rozeendaal*. Het recht tot den ontgang eener uitgang van drie gulden 's jaars, met een stuk Bouwland aldaar, het *Zijnie* genaamd, misgaders het recht van Schaapsdrijf tot dit perceel behorende.

21. Perceel. Een **BOEREN ERVE**, onder *Korth-Rhaden*, genaamd *den Hagberg*, bestaande uit Huis, Schuur, Schaapskooijen en verdere Getimmeren, met 10 Bunders 33 Roeden en 40 Ellen Bouwland, 74 Roeden en 30 Ellen Weideland, en eene aanzienlijke hoeveelheid Akkermaalshout, Dennen- en andere opgaande Boomen, alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 116 Bunders, 76 Roeden en 50 Ellen, voorts nog het bij dit Erf behorende recht van Schaapsdrijf.

22. Perceel. Een **BOSCH**, hoofdzakelijk van opgaande Eiken, Beuken en Dennen Boomen, genaamd *den Valkenberg*, gelegen in de nabijheid van het landgoed *Beheersvoort*, misgaders eenig Akkermaalshout en een stukje Bouwland aan de westzijde van dit bosch gelegen, alles te zamen bevattende eene oppervlakte van 30 Bunders, 55 Roeden en 50 Ellen.

Onder de Gemeente *Erst*, Kerspel *Elden*.
23. Perceel. De *Helt* in de *Elsterweidsche en Koepaadsche TIEND*, grof en smal, met den *Krijtende en Bloedtiend*, getrokken wordende uit *Landerijen in Over-Bethuwe*, onder *Elden*, waarvan de wederhelft in eigendom toebehoort aan *Meisjvrouw de wed. J. Nijhoff c. s.* te *Arnhem*.

Onder *Barneveld*.
24. Perceel. De *Schafelaarsche en Schoonerbeekse TIENDEN*, grof en smal, gaande uit *Landerijen*, onder de gemeente *Barneveld* gelegen.

Onder *Utrecht*.
25. Perceel. De *Covelwandsche TIEND*, grof en smal, met de *Krijtende Tient*, gaande uit *Landerijen*, buiten de *Telsteegpoort te Utrecht* gelegen.

Voorts de navolgende **VROUWEN ZITPLAATSEN**, als: in de groote Kerk te *Arnhem*.

- Middenpand 6. Bank, plaats No. 5.
- Neder Middenpand 7. Bank, plaats No. 1.
- Welke afzonderlijk te bezichtigen worden geveld.
- Een lot bank te den toek tegen den pilaar van de Gouvernements Bank, opgenummerd.
- Middenpand 3. Bank, plaats No. 2.
- Middenpand 9. Bank, plaats No. 9.
- Zuidertruis westzijde 30. Bank, plaats No. 7.

In de Gasthuiskerk te *Arnhem*.

- 3. Bank, plaats No. 4.
- 4. Bank, plaats No. 4.

Tot bezigtiging en aanwijzing adresseren men zich:
Teg aanzien van het *Buitengoed de Ligtanbenk*, bij den op die plaats wonenden *Fugman E. Jansz*.
Teg aanzien van het *Buitengoed Hulbesteyn*, bij den aldaar wonenden tuinman *E. Minkman*.
Met betrekking tot het Huis in de *Koningstraat*, alleen des Maandags, Donderdags en Zaturdags van ieders weck, bij de in hetzelfde huis wone de *Ammondest*, van 's morgens 9 tot des namiddags ten 3 ure. Behorende het huis in de *Hakkerstraat* alleen des Maandags en Donderdags van 's morgens 9 tot 's namiddags ten 3 ure, bij den bewoner *van den Bosch den Valkenberg* bij *Handrik Limpert*, wonende op *den Bosch den Valkenberg*, en van de overige Goederen bij denzelfden pachter.

Terwijl de *Verkoop* van verkoop, gedurende 8 dagen voor den inzet, van des namiddags 2 ure, ten Kantore van genoemden Notaris in de *Telsteegpoort te Arnhem*, voor een ieder ter lezing zullen liggen.

Mr. **J. N. HOFF**, zal op Woensdag den 25 April 1827, van te voren des morgens ten 10 ure, ten huize van den Heer *van den Bosch*, Heer **BANON VAN NAGEL VAN WISSEN**, in de *Bakkerstraat te Arnhem*, publiek verkoopen: diverse **MEUBELS** en **MEUBILAIRE GOEDEREN**, waaronder **MAHONYHOUTEN CANAPE** en **STOELLEN**, een compleet **KAMER AMEUBLEMENT** van extra Chits, een **DONSEN BED** met Toekhoor, **FRAISE BUSSELSCHHE HAARD**, **SPIEGELS**, **STANDOLES**, **PERCELEINEN TAFELSERVIES**, een **LEDIKANT TAPYT** en **VLOERKLEEFEN**, **MAHONYHOUTEN BUFETT**, **TAFELSERVIES** en sporten, eene **MANGEL** en verdere.

Kunnende men op ander Maandags en Dingsdags te voren, van 's morgens 10 tot 's namiddags 3 uren, ten gemelden huize worden bezigtigd.

Ten Sterfhuis van Mevr. **COLTHOFF**, geb. **DOREFFEL**, op heden middag ten 3 ure de **BOEREN**, voorts op Morgen voormiddag de **BIJOUTERIE**, **ZILVER**, **PENDULE**, **PAARDEN** en **RUITIGEN TUIGEN**, **CANAPE** en **STOELLEN**, **FORTEPIANO** enz.

Te *Vorden*, ten huize van de *wed. W. O. L. B. MAN*, zal op Woensdag den 25 April bij inzate geveeld, en op Woensdag den 9 Mei, beide des voormiddags om tien uren, verkocht worden:
Eene **BOERENPLAATS**, het *Mennink*, benevens een

DAGHURDERS PLAATS, de *Riesboog* genaamd, met alle zijne onderhoovige **HOE**, **BOUW**, en **WEIDELANDEN**, **AKKERMAALSHOUT** en opgaande **BOOMEN**, gelegen in de Gemeente *Hengelo*, langs den weg van *Hengelo naar Vorden*; — de *Condition* van Verkoop zijn te bezvragen bij den Notaris **G. A. L. E. E.** te *Vorden*.

De een *Vennis*, door de Regbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te *Arnhem*, den 12 April 1827 gewezen, behoorlijk geregistreerd, in zake de Heer **THEOD. FELDMANN**, Luitenant ter Zee, Ridder van de *Militaire Willemsoorde*, tegen den Heer **COENRAAD FELDMANN**, maenderjarig, zonder beroep, wonende te *Voorst*, kanton *Twello*, is deze Heer **C. FELDMANN** gesteld onder Curatele en van denzelfden verlieden over zijn *Person*, roerende of onroerende Goederen te beschikken, anders dan in assistentie van eenen Voogd en toezichter Voogd, hem door den Raad van naastbestaanden, overeenkomstig het 506 Art. van het Burgerlijke Wetboek, toe te roegen. *Arnhem*, den 17 April 1827.

Voor Extract conform, **VISSCHER BOURICIUS**, Procureur.

De Ondergetekende eene lading **KLUITKALK** aan Wal bekomen hebbende, kan een ieder daarvan, tegen eenen civielen prijs, voorzien.
Arnhem, den 17 April 1827.

Bepaling der Afvaart van de **STOOMBOOTEN** van de **NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPY**, gedurende de maand April.

- Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*:
Elken Zaturdag des morgens ten 6 ure.
Van *Rotterdam* naar *Nijmegen*:
Elken Maandag, Donderdag en Vrijdag, des morgens ten 6 ure.
Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*:
Elken Dingsdag, Woensdag en Vrijdag, des morgens ten 6 ure.
Van *Rotterdam* naar *Arnhem*:
Elken Zaturdag, des morgens om 6 uren.
Van *Arnhem* naar *Rotterdam*:
Elken Zondag, des morgens om 10 uren.

De vaart van *Rotterdam* naar *Amwerpen*, *Ter Veere* enz. is bepaald, zoo als bij *Biljetten* is bekend gemaakt. Informatien kan te bekomen ten kantore van de Agenten van voornoemde Maatschappij, de Heeren **VAALMAN** en **TRIEBELS** te *Nijmegen*, en bij den Heer **G. H. MOLL** te *Arnhem*.

AMSTERDAMSCH- STOOMBOOT-MAATSCHAPPY.

Vaart tusschen *Amsterdam* en *Hamburg*.
Het **STOOMSCHIP WILLEM DE ERSTE** vertrekt van *Hamburg* Zaturdag den 21 April 's morgens ten 6 ure, en van *Amsterdam* Zaturdag den 28 April, 's morgens ten 5 ure, zullende deze Dienst regelmatig, op danzelfden voet, de eene Zaturdag van *Amsterdam* en de daaraanvolgende Zaturdag van *Hamburg*, worden voortgezet.

Vaart tusschen *Amsterdam* en *Londen*.
Het **STOOMSCHIP DE DEURS** vertrekt van *Londen* Donderdag den 19 April 1827, 's morgens ten 8 ure, en van *Amsterdam* Zaturdag den 21 April daaraanvolgende, zullende deze Dienst insgelijks regelmatig worden voortgezet de eene Donderdag van *Amsterdam* en de daaraanvolgende Donderdag van *Londen*.

Vrachten voor Passagiers en kleine partijen Goederen, zoo wel van *Amsterdam* naar *Hamburg*, vice versa, als van *Amsterdam* naar *Londen*, vice versa, volgens *Tarif*, partijen *Koolwaren*, van weinig belang en zoodra dezelve de *Goederheid* van den *Laad* te *Arnhem*, zoodien eene aanzienlijke vermindering van *Waren* te *Arnhem*, als voor de *Zeilvaarten* bepaald, geschieden.

Vaart tusschen *Amsterdam*, *Harderwijk* en *Kampen*.
De **STOOMBOOT DE TISSERL** vertrekt van *Amsterdam* des Maandags, Woensdags en Vrijdags, des morgens ten 7 ure, en van *Kampen* des Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, des morgens ten 8 ure.

De *Boof* komt 4 uren na het vertrek van *Amsterdam*, en 5 uren na dat van *Kampen*, te *Harderwijk* aan. Terwijl deszelfs afreize van daar binnen de 20 minuten bepaald is.

Bij **R. L. SCHERBEEK**, te *Groningen*, zal bij *Intrekking* worden uitgegeven, een *TYDSCHRIFT*, onder den titel van: **VEE-ARTSENYKUNDIG MAGAZYN**, door **Dr. A. NUMAN**, Directeur van 's *Rijks Vee-Artesnijsschool*, en Hoogleraar aan *deze*; waarvan het *Prospectus* alom *gratis* is te verkrijgen.

Bij wien ook gedrukt en alom te bekomen is:
E. J. THOMASSEN en **TARUSSINK**, algemeen Overzicht der *Epidemische Ziekten*, welke in het jaar 1826 te *Groningen* geheerscht heeft, a *Bescherms* en *Genees*; een *voord* uit het hart tot het hart minner *Kranke* en *lijdende* *Medemenschen*. Tweede druk. Gedrukt ten voordede van de behoevende *Kranken*, a *35 Cents*.

- A. J. VAN DEN BROUWENHOF**, Boekhandelaar te *Deventer*, heeft alom verzonden:
I. Prof. **F. W. VAN SCHUBERT**, *Handboek der Natuurgeschiedenis der Dierwereld*, in twee deelen, met Platen, *Geologie* en *Mineralogie*, deuypte en volledigste berichten omtrent de *beschijde*, *Godsdienst*, *Scheetweten*, *Wet*, en *Gebruiken* dezer *Landstrecken*, en *bezt* een *rijke* *waarde*. De prijs is *f* 11:40.
II. Prof. **P. BOSSCHA**, *Synopsis Historiae universalis veteris et novae Praelectionum Academicarum*, pars Prima *f* 2:40.
III. **APOTHEKERS HANDBOEK**, of *Beginzelen der Arzenee*, van *van* *kunde*, door **A. CARVALLIEN** en **P. Idr**, 2 deelen met platen *aanmet* *f* 9:05.
IV. **BRIEF** van **P. IJZINK**, *Predikant te Oostmarsum*, in een *alther* *tafel* *dacht* *geplaatst* door den Heer **B. BAZZUS**, *Jur*, *Rom*, et *God*, *Doct*, (*mitgegeven* ten voordede van de *Diakone* der *Hervormden te Oostmarsum*) 40 *Cents*.
De *Boekhandelaar* **J. RADINK**, in de *Beurssteeg te Amsterdam*, geeft uit en heeft alom verzonden: **WALTER SCOTT**, *Hildar* *Bevart* van den *Berget*, 3de en 4de of *laatste* *deel*, met *gegraveerde* *titels* en *afteet* a *f* 5:30.
Bij denzelfden zijn mede nog eenige complete *Exemplaren* van dit *werk* tot den prijs van *f* 11:50 te bekomen.

Edel Mogende Heeren!

Hevige uitvallen tegen de voorgedragene wet over de regterlijke instellingen, zoo in dagbladen als in kleine geschriften, en de daarmee overeenkomstige stellige uitspraak van rechtsgeleerden, zouden het bijna als een vermetelheid kunnen doen voorkomen, wanneer iemand, ten voordeele van die wet, het woord durft voeren. Maar in het rechtsgeleerd vak opgeleid; in eene aanzienlijke regterlijke betrekking een aantal jaren werkzaam geweest; in eene meer bijzondere commissie voormaals opgeroepen, tot de behandeling van dit onderwerp en de manieren van procederen; daardoor meer algemeen bekend geworden met de oude inrigtingen van een gedeelte van ons vaderland, en innerlijk overtuigd van het velerlei goede, in de voordragt opgenomen, en door veranderingen naderhand vermeerderd, vind ik mij verplicht, mijne geringe krachten te beproeven, om, door eenige ondervinding ondersteund, over deze wet te spreken.

Mijnne gevoelens over het hoofdonderwerp in de afdeeling medegedeeld, gelijk zulks uit het proces-verbaal blijkt; de toelichtende memorie, bij de beantwoording der aanmerkingen, heeft het voorgedragen samenstel op eene uitmuntende wijze gehandhaafd: ik zal daarom mij bepalen tot eene schets, waarin ik het regtmatige en nuttige van verscheidene hoofdonderwerpen van de regterlijke instellingen en van het beleid der justitie zal trachten aan te toonen, en eenige zwarigheden, welke men zich in het ontwerp voorstelt, op te lossen.

De regterlijke magt moet in alle wel geordende maatschappijen zijn ingerigt, om de veiligheid van personen, bezittingen en regten te verzekeren, de onschendbaarheid van dezelve te handhaven, of althans allen mogelijken waarborg te bevorderen, door tegen allen inbreuk dwangmiddelen toe te passen, de verongelijken te beschermen, en aan dezen herstel te verleen.

Om dit doel te bereiken, moeten de regters in het aan hen toebehoorende van de meest mogelijke onafhankelijkheid van allen staatkundigen invloed gemeten; zij moeten bij afwijkingen alleen beoordeeld worden door de regterlijke magt zelve, en zij behooren overigens geene verantwoording schuldig te zijn dan aan God en hun geweten.

Maar de regterlijke magt is, mijns oordeels, geenszins nevens de wetgevende en uitvoerende magten, een derde hoofbestanddeel in de maatschappij, gelijk gisteren door een der redenen breedvoerig is beweerd, met beroep op *Montesquieu*. Ik beschouwe, met den professor *Pöhlz*, in zijn boek: *Die Staatswissenschaften im Lichte unsrer Zeit*; (om mij ook op eenen schrijver te beroepen), de regterlijke magt eenen hoofdtak van de uitvoerende magt, even als het administratief gezag, doen niet afhankelijk zoo als deze. Om die reden is in de grondwet bepaald, dat regt zal worden gesproken *in naam en van wege den Koning* door de regterlijke magt, bij of ten gevolge van de grondwet ingesteld. Dewijl de regterlijke magt en het administratief gezag hoofdtakken van de uitvoerende magt zijn, en somwijlen eenige twijfel kan ontstaan, aan welken hoofdtak eene zekere zaak behoort; dan zal men de beslissing over het geschil, tusschen beide hoofdtakken bestaande, niet aan eenen van dezelve kunnen opdragen. Er bestaat in dat geval geene andere autoriteit dan het koninklijk gezag, om dit geschil te doen eindigen. Dan hoogen de regterlijke magt, meer om hancas, wakkende, niet in eene zo verna we betrekking staat met het administratief gezag, is het van het hoogste belang, dat er tegen verandering een bevestigend middel worde ingevoerd. Dit meene ik te vinden in de opdragt aan den Hoogen Raad, om de zaak te onderzoeken en aan den Koning een gemotiveerd advies in te leveren. Tot voldoening aan welke opdragt de raad bevoegd is, om van het administratief gezag te vorderen opgave van alle gronden voor de opgeworpene onbevoegdheid van het regterlijk gezag. De verhevene stand van den Hoogen Raad, geplaatst aan het hoofd van de regterlijke magt, welke meer uitsluitend naar de vaste beginselen van regtvaardigheid werkt, vestigt natuurlijk een groot gezag bij de beslissing over het geschil.

De tweede afdeeling van Januarij had nog voorgesteld, dat het verzet van onbevoegdheid der regterlijke magt niet zoude kunnen worden opgeworpen, nadat reeds een definitief vonnis, hetzij in de eerste instantie, hetzij in het uiterst ressort, zal zijn geweest. In het 5. artikel is eene verandering gemaakt, naar aanleiding van het voorstel der afdeeling, en de aanspraak van Z. Excell. den minister van justitie heeft de uitgaaten bevestigd, dat zulks nader in de proces-orde zal worden ontwikkeld. Men zal alzoo onnutte kosten en vertraging voorkomen, en de waardigheid van het regterlijk gezag zal door de vernietiging van een vonnis niet kunnen worden benadeeld.

Een tweede, zeer gewichtig onderwerp van deze wet is de *samenstelling van de regterlijke magt*; en het voornamste punt van geschil deswege, is de bepaling van het getal der hoven. Mijns oordeels beslist de grondwet dit punt van verschil, door den regel, een hof in elke provincie, voorbehoudens uitzonderingen, »ten ware bij de wet een hof over meer dan eene provincie mogt worden gesteld.» De stelling van eenen redenaar, dat dit artikel noch regel noch uitzondering zoude behelzen, maar eene bepaling van het maximum, is naar mijn inzien zeer onaanneemelijk.

Ik zoude in herhalingen vallen, wanneer ik breedvoerig de redenen voor het voorgedragene samenstel wilde ontwikkelen: dit is in de memorie van toelichting, gouvrenementswege, bij de beantwoording der aanmerkingen van de afdeelingen gevoegd, op eene bondige wijze gedaan.

Aleen zal ik uit een standpunt nog eenige nadere redenen voor mijne overtuiging bijbrengen, en daarna, op bedenkingen, tegen dat samenstel, verdedigings-middelen aanvoeren, om met eene beschouwing van de nuttige zijde te besluiten.

Wanneer men in de grondwet, bij herhaling, spreekt van *provinciale hoven*, dan kan men zich geen ander denkbeeld vormen, dan van hoven, welke met de provincien, waarin dezelve gevestigd zijn, in eene bijzondere betrekking staan, gelijk dit ook in de benoeming van provinciale staten is opgesloten: en men moet aan het taaleigene geweld aandoen, wanneer men daardoor wil verstaan hebben hoven, waarmede het beleid der justitie over meer provincien. Het 185. art. van de grondwet zegt: »Het beleid der criminele justitie wordt *bij uitsluiting* aan de provinciale hoven en de regtbanken, welke oprigting daartoe zal noodig worden bevonden, opgedragen.» De regel is dus, dat de provinciale hoven de criminele justitie zullen handhaven, zonder medewerking van anderen; doch in aanmerking zijnde genomen, dat de uitgebreidheid van een of andere provincie zulks niet zoude kunnen toelaten, is daarbij gevoegd, dat die zelfde regtsmagt ook zoude kunnen worden toebehoord aan regtbanken; daar toe, indien het noodig moogt worden bevonden, op te rigten. Hetgeen is toegepast op de provincie Holland, is het vestigen van eene criminele regtbank te Amsterdam.

Men is over het algemeen eenstemmig, dat de kennisneming en het vonnissen, door de woorden *bij uitsluiting*, aan denzelfden regter moeten worden opgedragen; maar veler gevoelens strekt daarheen, om in de hoofdplaatsen der provincien, waarin geene hoven gevestigd zijn, criminele regtbanken op te rigten en aan dezelve de kennisneming en het vonnissen in correctionele en civiele zaken ter eerster instantie op te dragen; of, omgekeerd, aan de regtbanken van eerste instantie, het beleid der criminele justitie toe te wijzen. Behalve dat dit niet met de strekking van art. 185 der grondwet overeenkomt, vrage ik: is dit eenheid en regelmatigheid, om aan regters de uitspraak in het hoogste ressort op te dragen in de allergewichtigste belangen, waar het geldt eer, lijf en leven, en dezelfde regters te onderwerpen, als nederregters, aan een hooger oordeel in gewone burgerlijke zaken en voorwerpen van gering belang? Is eene zoodanige verordening geschikt, om dat gezag te verwekken, die gebied aan te kweeken, dat vertrouwen te onderhouden, waardoor de criminele regter in zijne gewichtige bedrijven moet ondersteund worden, wanneer hij het ware nut van den Staat zal helpen bevorderen? daar men de uitspraken van denzelfden regter, in min gewichtige geldzaken, om zoo te spreken elken dag, als onregtvaardig of onwettig ziet aanvallen, en aan de controle van eenen anderen regter ziet onderwerpen? Neen! Het is in den aard der zaak gelegen, dat de regter, geplaatst op den hoogen stand, om over eer, lijf en leven in het uiterst ressort te beslissen, over het algemeen ook bevoegd moet zijn, om in burgerlijke en min gewichtige zaken in het uiterst ressort te oordeelen.

Avorens tot de bepaling van onderscheidene bezwaren, tegen de vaststelling van hoven in elke provincie, is het te gaan; hetzelve ik wel gewenscht te hebben, maar aanneming der uitzonderende bepaling in het 182. art. der grondwet, dat geen hof ware voorgedragen in eene of twee provincien, welke, wegens derzelve geringe bevolking, aansluiting aan en geestelijke insluiting door naburige provincien, gevoegelijk met de naburige provincien aan een hof kunnen worden onderworpen.

Onder de bezwaren rangschikt men in de eerste plaats, dat, door dit getal hoven, de regtspleging en toepassing van het regt, veel van de eenheid en gelijkvormigheid zal verliezen, waardoor het regt onzeker zal worden, en tot een aantal cassaties aanleiding geven.

Ik bekken, dat de leiding der denkbeelden wel zeer onderscheiden is, en dat daardoor het oordeelvellen verschilt. De zeer uit elkander loopende gevoelens over de thans in overweging genomene wet, zijn daarvan een sprekend bewijs; de onderscheidene uitspraken van de bijzondere kamers van het zelfde regterlijk collegie, en de onderscheidene uitspraken van eene en dezelfde regtbank, zouden dit nader kunnen bevestigen. Maar zijn de regterlijke autoriteiten in de voorgedragene wet vermenigvuldigd? Worden de uitspraken van de arrondissements-regtbanken, hoe zwak sommigen van dezelve, door de tegenwoordige onzekerheid en bijkomende omstandigheden, zijn zamengesteld, niet over het algemeen in vele oorden van ons vaderland eindvonnissen? zoo omdat men door den volksgeest en oude gevestigde denkbeelden, tegen eenen verwijderden regter is ingenomen, als omdat de kosten van hooger beroep en andere daaraan onafscheidbaar verbondene zwarigheden daarvan afschrikken? Bestaat daardoor thans ook niet dezelfde zwarigheid? en zal deze niet in elke samenstelling blijven bestaan?

De bestrijders van het samenstel gronden hunne vrees op het federalisme; maar het drijven van het federalisme in de kleinere provincien en van de volstrakte eenheid in eene oppermagtige provincie der voormalige republiek, heeft, met het vernietigen dier republiek, zijn doel verloren. Ik meene hierbij te mogen voegen, dat de hoogere stand der hoven, de invloed van meerdere kunde en ervarenis der leden, de wettelijke aanwijzingen van prorogation en de daaruit voortvloeiende submissien in de overeenkomsten — de meest gewichtige zaken in vele provincien onmiddelijk voor de hoven zullen doen brengen; waardoor het getal der regterlijke collegien in het kennis nemen van vele zaken verminderd zal worden: en dat de onmiddelijke rang van die hoven op den Hoogen Raad, welke over de eenvormigheid en gelijke toepassing moet waken, en eene welgeplaatste eerezucht de afwijking zelfs minder doen duchten. Men zal nog tegen die zwarigheid in het algemeen zich kunnen beroepen op de eenheid der latere wetten, en op de uitgaaten, dat de manieren van procederen zoo eenvoudig zullen worden ingerigt, als met de zekerheid van eene goede toepassing van het regt eenigzins bestaanbaar zal worden

geacht, waardoor de haarkloevende spitsvindigheid van haatsuchtige praktijks minder de gelegenheid zal vinden, om de proces-orde te misvormen.

Onder de bezwaren noemt men in de tweede plaats het vermeerderen van het getal der registerlijke ambtenaren, en de daardoor ontstaande moeilijkheden, om bekwame voorwerpen te vinden.

Ik betuige het groot gewigt van deze grief niet te kunnen aannemen; integendeel beschouw ik in de voordragt een nieuw middel, om de regtsmagt in bekwaamere en betere handen allengskens te zien overgaan. Men komt in het algemeen overeen, dat de registerlijke magt moet worden uitgeoefend door een grooter getal registers, welke tot het opmaken der uitspraken zullen werkzaam zijn. Indien men dit vertrouwen wekkend middel aanneemt, dan zal men toch moeten toestemmen, dat men, bij het aannemen van elk stelsel, het getal der personen aanmerkelijk zal moeten vergrooten. Is dan het bezwaar, om bekwame personen te vinden, bij uitsluiting aan dit zamenstel verbonden? Moet men de noodzakelijkheid, om eenen hooger en groter van verstandelijke en zedelijke hoedanigheden te bezitten, toe passen op en regelen naar den naam, welken men aan de registerlijke collegen wil geven? of op en naar den aard en het gewigt der werkzaamheden, aan dezelveu toevertrouwd? Zal dan een lid van eene regtbank van eersten aanleg, aan welke het beleid over de criminele justitie bij uitsluiting is opgedragen, niet dezelfde verhevene hoedanigheden moeten hebben, welke men zal vorderen in hem, aan wien, als lid van het hof, dezelfde taak is opgelegd? Daarenboven zal de hooger stand der registerlijke magt van de hoven niet slijden van tijd tot tijd eenen gunstigen invloed uit te oefenen op het aanvaarden van die meer eervolle waardigheid.

Een derde bezwaar meent men te vinden in de meerdere kosten voor den Staat.

Behalve dat het belang van de zaak algemeen bekend wordt te vereischen, dat dit punt geheel ondergeschikt moet zijn aan goed en spoedig recht; moet ik evenwel doen opmerken, dat men, om tegen het voorgedragen zamenstel voor in te nemen, overdrevene denkbeelden daarvan heeft verspreid, en nu het oog verloren, dat de verhoging der kosten veel eer aan de zaak dan aan den vorm is toe te schrijven. Immers de vermeerdering der justitie-kosten, wegens het invoeren van den Hoogen Raad, moet men afzonderen van dit ontwerp, als niet bijzonder eigen aan hetzelfde, maar staande in verband met elke instelling der registerlijke magt. Men zal ook aan elk ander zamenstel van registers van hooger stand, welke men zal invoeren, dezelfde verhoging der kosten aanbrengen.

Men heeft hier in aan een goede reden gezocht voor de verhoging der jaarwedden, zoo van de leden der hoven in Gelderland en Groningen, als van het openbaar ministerie bij die hoven, bij de nieuwe redactie der wet; dewijl in elke der beide provincien na de eerste voordragt een arrondissement is toegevoegd, zoo dat Gelderland vier en Groningen twee arrondissementen bevat, allen kleiner dan in andere provincien; en dewijl Groningen eene der kleinsten provincien is, zoo dat de geheele provincie Groningen niet zoo bevolkt is, als het eerste arrondissement van Limburg, en met twintig duizend in bevolking overtreft het eerste arrondissement van Vriesland, hetwelk door den staat van zaken wel zoo veel werk zal verschaffen als de geheele provincie Groningen. Zoodanige bijzondere gunsten vinden, mijns oordeels, vooral in eene wet over de registerlijke instellingen en het beleid der justitie, eene zeer ongeschikte plaats, en ik ben van gevoelen, dat, bij eene herziening, na het afschaffen van alle wetboeken, die provincien, wegens de jaarwedden, zoude moeten worden gebragt op den lageren stand, waarin voorkomt in de provincien Noord-Brabant, Limburg en anderen. Doch ik zal weder terugkeeren op de algemeene bezwaren van kostbaarheid, welke men uitsluitend aan dit zamenstel beschrijft. De aanmerkingen, door mij hier tegen bijgebragt, zullen den voorgeslagen indruk zeer verzwakken, en de meer onvertogene regtspleging en de daarmee verbondene bezuiniging zullen het twijfelachtig maken, dat het zamenstel de balans van mindere kosten zal overslaan. Daarenboven moet men in de berekening van kostbaarheid niet alleen opnemen de uitgaven van den Staat, maar ook die van de ingezetenen, welke verplicht zullen zijn, om voor den register hun goed recht te vorderen of te handhaven. Deze nu zullen winnen bij eenen verminderden afstand van den hooger register, en bij den meerderen invloed en het gezag der hoven, tot handhaving der verordeningen tegen de buitensporige vorderingen en slechte praktijken van pleinbezorgers en anderen, welke voor de belangen van het recht bij en onder de hoven werkzaam zijn: zoo dat ik in dit zamenstel eene aantrekkende vinde, om de misbruiken, waarvoor een redenaar vreesde, met meerdere kracht te bedwingen.

De vierde bezwaar zoude zijn, dat de aan de hoven opgelegde taak voor hen van die hoven te gering zal zijn, om de leden op eene behoorlijke wijze werkzaam te houden.

Ik moet hier op vooraf aanmerken: Een register is geen daelooner, hij behoort niet alleen den tijd te hebben, om de voorkomende zaken te overwegen, en daarover te besluiten, maar hij behoort ook tijd en gelegenheid te hebben, om naar aanleiding van voorkomende gevallen, over de toepassing der wetten in het algemeen na te denken, in den geest van dezelve door te dringen, den algemeenen stand van de handhaving der justitie in zijn regtgebied te overwegen; alzoo niet alleen in verband met de aanhangige onderwerpen, maar ook in het afgetrokken op de goede handhaving en bescherming der rechten bedacht te zijn; ten einde aan zijne hooge bestemming te beantwoorden, en zich tot de vervulling der hem opgelegde pligten meer en meer te bekwaamen.

De verdere beoordeeling van de aangevoerde grieven, gelijk mede de behandeling van het bezwaar over de uitoefening van de werkzaamheden eener arrondissement-regtbank, door eenige leden van elk hof, staan in een zoe naauw verband met het voorgedragen beleid van de justitie, dat ik mij verplicht achte, dit alles in een overzicht, zoo beknopt, als mij mogelijk zal zijn, te vereenigen.

Het hoofd doel der regtspleging moet zijn eene goede, spoedige en minst kostbare handhaving van recht; en ik meene in de voorschriften der wet daartoe in vele opzichten den weg gebaad te vinden, en pleitacht benevens moedwil betoengeld te zien, waartoe ik eenige hoofdpunten zal opnemen.

De instelling van *bijeenkomsten tot bevrediging* voor den vrede-regter, was lofwaaardig, en het is niet te ontkennen, dat sommige vrede-regters aan die bestemming voldoen; maar men zal over het algemeen door de ondervinding overtuigd zijn, dat de uitwerking gering is, en dat doorgaans de akten van niet vereeniging of van niet verschijnen van de gedaagden voor den vrede-regter slechts paspoorten zijn, om de geschillen voor den bevoegden rechter te brengen, waarbij niet zelden gevoegd wordt, dat de partijen, om de zaken sneller te doen verklaren, en dus de tusschenkomst van den vrede-regter te voorkomen.

De voorgemelde eigenschap is aan de kantonregters in de wet niet toegewezen. Misschien zal alzo het doel zijn, om die bijeenkomsten tot bevrediging te doen houden voor den rechter, welke, bij de vruchteloze uitspraak der bijeenkomsten recht zal spreken, gelijk dat middel bij de vroegeraans bestaande regtspleging in deze landen, meer of minder uitgebreid bestond was. Maar om de vooreerst bedoelde reeds aangeleiding hebben gegeven, om de partijen tot het voorkomen van de zaak te bewegen, in 1803 voor het toenmalige koninkrijk van Holland, en in 1808 voor de Nederlanden, doch wegens de verandering van zaken in 1810, en in 1813, zoodanige bepalingen zullen, mijns oordeels, eenen verdachten invloed uitoefenen, vele processen voorkomen, en de bronnen van allerlei daarmede voortvloeiende, nadeelen stoppen.

Hoewel het vermogen van hooger beroep van eene gunstige zijde kan worden beschouwd, werkt het nogtans volkomen de waarheid, dat het goede met het kwade is gemengd. Of leert niet de ondervinding aan allen, welke regtszaken behandelen, dat niet zelden menschen, welke niets te verliezen hebben, den waggelenden stand hunner hofdeels, ten koste en tot groot bezwaar van hunne schuldschiers, willen doen voortduren, of, door onderscheidene hatelijke bedoelingen en lage neigingen bestuurd, den afvaren en opzettenden hunvader op kosten drijven, en voor eenen geringen afstand van de kosten, de zaak laten voortduren? Bij het vaststellen en toepassen van alle mogelijke maatregelen, om de regtspleging te verbeteren en waardige mannen op te brengen, zal de verhoging van hooger beroep niet worden beperkt; en ik beschouw het alzo een wel begrepen belang, om, naar den onderscheiden stand der registerlijke autoriteiten, en het daaruit voortvloeiend vertrouwen op derzelver gewijsden, en naar de waarde der voorwerpen in geschil, het hooger beroep in te korten, en dicht en kwistachtig te betoengelen, gelijk in de voorgedragene wet voorkomt.

Het vertrouwen op de registerlijke magt is een der belangrijkste middelen, om de wetten te doen oorspronken, om de wetten te doen oorspronken, en het geluk te verspreiden. De hulde van dit vertrouwen is eene groote en waardige belooning voor den register, en het vermogen, om die hulde te bewijzen aan registerlijke autoriteiten, moet in de wet van de registerlijke instellingen gevestigd zijn. Dit is in de tegenwoordige wet zorgvuldig in acht genomen, en de gunstige beschikking, om zich aan den hooger register in de provincie te kunnen onderwerpen, om voor denzelfden te recht te staan, is zeer uitgebreid. De werking van dit middel, in de oudheid gevestigd, strookt volkomen met de volksgevoelens, althans in eenige deelen van ons vaderland, en zal, indien ik mij niet bedrieg, eene ruime toepassing vinden, vooral in middelmatige en kleine provincien. De wil van partijen zal de opdracht van regtsmagt aan het hof van de provincie ter eerster aanspraak en zonder beroep, in vele overeenkomstige plaatsen, en bij opkomende gevallen toepassen, om de processen te meer dan een opzicht te beperken. Eene wetsbepaling, dat de partijen, in de behandeling van zaken, volgens art. 75 en 77, van de wet, die zeyen leden recht moeten spreken, zoude mijns oordeels, eene zeer bevorderlijk zijn; waarom ik dit punt aan de aandacht van zyne Eze. den minister van justitie aanbreng.

Men heeft eene andere grief, om de beide afdelingen aangevallen, als strijdig met het lot, en het belang der provincie, dewijl van vonnissen, ter eerster instantie bij de hoven verleden, hooger beroep wordt toegestaan op den Hoogen Raad, en omdat, door de verordening van art. 75, de inwoners van het eerste arrondissement of een privilegie zouden genieten, of minderen waarborg hebben dan de overigen. Een redenaar heeft gisteren hetzelfde willen betoogen. Ik meen daarop te moeten antwoorden, wanneer men art. 75, 76, 77 en vroegeren in verband beschouwt, dan zal men overtuigd zijn, dat alle ingezetenen van de provincie een gelijk recht genieten, en dat aan hen allen een gelijk vermogen wordt toegestaan, om namelijk ter hunner keuze of de zaak te brengen bij de arrondissement-regtbanken met recht van beroep op het hof, volgens art. 60 en 65, het laatste in verband met art. 76, of onmiddellijk bij het hof te gaan, om in eene instantie zonder hooger beroep te doen vonnissen, volgens art. 75 en 77. Ik vraag verder: is het strijdig met de grondwet, welke uitdrukkelijk in art. 181 de bepalingen van hooger beroep aan de wet overlaat, dat partijen, des verkiezende, eene zoodanige prerogative van regtsmagt aan het hof opdragen? Ten opzichte van arrondissement-regtbanken en kanton-regters is ook eene prerogative van regtsmagt toegestaan.

Wanneer men de wet in verband beschouwt, zal men daaruit moeten opmaken, dat de bevestiging van alle misdaden hoegenaamd, waar op eene zwaardere straf dan van een jaar gevangenis en / zoo spoet kan worden toegepast, aan de provinciale hoven behoort. Deze verordening levert eener zijde waarborg op voor de meerdere persoonlijke veiligheid, zoo het is in verzekering bewaring nemen en houden van verdachte en beschuldigde personen, als door de rechtspleging met een grooter getal leden te een vergadering, welke op een volkomener vertrouwen aanspraak kan maken.

Deze verordening stelt tevens de leden van het hof in de gelegenheid, om over den stand van het justitiewezen en van de openbare veiligheid kennis te hebben. Het hof, meer in aanzien verheven dan eene arrondissementen-regtbank, zal geëerbiedigd worden in deszelfs bevelen aan lagere regters, betrekkelijk het onderzoek omtrent opgevoerde misdaden en het opsporen der misdadigers. De rechtspleging in het hoog crimineel zal verder boven de tegenwoordige, welke in elke drie maanden verstaan voor slechts twee of drie weken voortduurt, dit voordeel hebben, dat integendeel voortaan die rechtspleging geregeld en onafgebroken zal worden voortgezet.

Ik zal over de overige hoofdtrekken omtrent het Hooger beroep, want spijkers, die men niet mogelijk benedrukt, in de keuze van regters, en de vereenigde gezamenlijke werking van een grooter getal leden, vestigen een groot vertrouwen. De gronden, waarop men dat hooger beroep niet heeft kunnen aannemen, zijn in de toelichtende memorie ontwikkeld. Deze gronden en de gewichtige bezwaren aan dat hooger beroep in onderscheidene opzichten verbonden, doen mij, in den geest van de voordragt en in het belang van de maatschappij, niet de fictie, maar het wettelijk vermoeden en de zedelijke zekerheid (*praesumptio juris et de jure*) aannemen, dat de regter, met het vertrouwen der wet bekleed, en gehandeld hebbende naar de voorschriften der wet, zoo dat geen middelen van cassatie toepasselijk zijn, gehandeld moet worden gevoens te hebben naar waarheid en recht.

Te onzeker kan de oordeel, die voorzedenle is aangevoerd, als zij niet is, en die regter, die in de kanton-regtbanken, in de correctionnelle regtbanken en provinciale hoven in materie van strafzaken, zouden wijzen zonder hooger beroep. Die redenaar, het hooger beroep in het criminele willende toelaten, gevoelde nogtans de noodzakelijkheid van beperking, en voerde aan, de bepaling 1°. tot zekere misdaden; 2°. in het geval van verschil van gevoelens en het niet eenzijdig opstellen van de regters, die besluiten te kanton-regtbanken, in de grote zwaardigheden zoude vervallen, indien men dan de zware zonden van of graden in de misdaden wilde opnoemen; 3°. dat de openbaarmaking van de wijze, hoe de stemmen zijn uitgebracht, gevaarlijk zoude zijn, behalve dat ook die stemmen over de klasificatie van de misdaden zouden kunnen verschillen: dat het alzoo beter is door de aangenomene wetsbepaling van een even getal, ten voordeele van de aangeklagden te beslissen.

Na deze stemmen van eenige hoofdtrekken van het bevoordelen, zal ik nu over de overige hoofdtrekken van de verordening spreken, die met de voordragt in overeenstemming zijn. De verordening, die de eenige eenvoudige verordening is, die bij de koninklijke verordening van 1827, op zekere jaartwedden is bepaald. Ik hoop, dat de vijfjarige aanstellingen eenen goeden invloed zullen uitoefenen, tegen aanmatigheden, waaraan ambtenaren, alleen en op zich zelve staande, meer bijzonder onderworpen zijn. Alzoo zullen de werkzaamheden der arrondissementen-regtbanken verminderen, die der kanton-geregten vermeerderen, het gerief en de belangen der ingezetenen worden bevorderd, en deze rijkelijk werden schadeloos gesteld, wegens de nadeelen, welke voor de onderhoorigen aan een meer uitgestrekt rechtsgebied verbonden zijn.

De verminderde rechtsmagt, aan de arrondissementen-regtbanken opgedragen, zal de eidoering van voor dezelve aanhangige zaken bespoedigen, en de uitbreiding van derzelder rechtsgebied voor de onderhoorigen niet bezwarend maken. De hoogere jaartwedden en de meer gevestigde zittingen op eenen hoogerem stand zullen op de bekwaamheid en verdere geschiktheid bij de benoeming, en op den ijver en de uitbreiding van kennis in de waarneming, niet onopgemerkt blijven.

Men heeft tegen de opdracht van die werkzaamheden voor het eerste

arrondissement aan leden van de hoven bedenkingen aangevoerd, waar onder ik ook een en andere van gewigt beschouwde: deze zijn door de verandering in de voordragt, naar mijn inzien, vervallen. Want de rechtsmagt van de arrondissementen-regtbank wordt niet waargenomen door en op naam van het hof, maar is opgedragen aan bepaaldelijk aangewezen regters, responekende als arrondissementen-regtbank. Dertelver werkzaamheden worden zoo veel verminderd, dat er bijna geene vrees kan bestaan voor de geringzaamheid van het getal, want ook de kleine correctionnelle zaken van die regtbank zijn op het hof overgegaan. Volgens de omtreding van zyne Excellentie den Minister van justitie in de wetspleging van art. 63, omtrent de plaatsvervangere bij de arrondissementen-regtbanken, ook op deze regterlijke collegien toepasselijk, van de laatste zinswaard van de eerste abneta van art. 65 is slechts te beschouwen als beperkende, door de woorden *alleen kunnen* worden vervangen, ten einde voort te komen, dat niet onbepaald de plaatsvervangere door andere leden van het hof zoude kunnen geschieden. De leden van het hof zullen wederkeerig elkanders vonnissen niet controleren, maar de jongste leden zullen met de overigen in alle zaken, waarvan het hof verders kennis neemt, mede kunnen worden opgeroepen om te vonnissen. Daareboven is het bekend, dat in sommige oorden van ons vaderland zoodanige bevoordelingen ook plaats hadden. Alzoo had het hof van Utrecht sedert 1822 de rechtsmagt ter verder instelling over het plaatsland en de stad Montfoort, en ondervond daarin geene bezwaren, waarom hetzelfde hof in 1867 voorstelde, om die rechtsmagt over Alphen, Wijk en Ysselstein mede uit te strekken. De middelen van reforme en readitie wegens uitspraken van leden van een collegie tot het geheel collegie, zijn ook in rechten bekend geweest, en hebben geenen nadeeligen invloed gehad. De titel der referes in de code de procedure civile, gewaagt van appellen van vonnissen, door den president uitgesproken, aan het collegie.

Uit het voren aangevoerde zal blijken, dat de taak aan de provinciale hoven opgelegd, geenszins groter is. Dezelve zal, ik houde wij daarvan verzekerd, vooral in de kleinere plaatsen door de promotien worden vergroot. De dagelike behandeling van zaken in het hof is klein crimineel (ten opzichte van het eerste arrondissement zonder eenige uitzondering van het correctionnelle), zoo wegens de provisen, als bij de instructie der procedures en het vonnissen, waarin men bestendig en zonder overhaasting werkt, zal veel tijd vereischen.

Ook moet men de regterlijke collegien niet overladen met werkzaamheden; men moet niet kunnen zeggen, dat bij een hof een achterstand van 1000 of 1200 aanhangige zaken bestaat, gelijk dit wegens een hof wordt aangevoerd. Want eene spoedige toevoering van het recht is eene der hoofdbedoelingen van de regterlijke instellingen.

Alleenlijk zal ik nog ten voordeele van de provinciale hoven mij beroepen op de oude, en mijne inzien, eerwaardige volksgewoens, welke eenen hooger prijs stellen op het te recht staan voor bekende regters, gevestigd in de kanton-regtbanken, in de correctionnelle regtbanken, in de kanton-regtbanken en de arrondissementen-regtbanken, en andere provinciale regtbanken, waaraan de regters, die op de arrondissementen-regtbanken gevestigd worden, niet in de arrondissementen-regtbanken, die inwoners van elke provincie, welke van enkele leden of meer bijzondere onderlinge betrekkingen hadden, deze meer verdeelde betrekkingen door omgang en verkeer met elkanderen onderhouden?

Men moet niet tegen aan, dat het provincialisme moet worden beteugeld, en dat daarom, dewij het hoog administratief gezag reeds in de provincien bestaat, vooral daarvan in het regterlijke moet afwijken. Ik heb van gevoelen, dat de hoogere magt en de meerdere invloed geene onredelijke offeringen van belangen aan anderen moeten opleggen. Men heeft bij de grondwet de provincien weder ingevoerd. De provinciale betrekkingen bestaan, en zullen blijven bestaan. Er is een opperzet gezag in elke provincie, wegens het administratieve, en zal dat het aanwezige van eene hooge magt in het regterlijke, zoo na mogelijk in elke provincie, niet nuttig en noodig zijn, om daar te stellen een evenwigt, waarder het administratief gezag, hetwelk men thans gedurig aanvalt, onverhoeft eene nadeelige strekking moogt aannemen tegen de regten van bijzondere ingezetenen, welke handhaving bij art. 164 der grondwet gewaarborgd wordt?

Uit het aangevoerde zal blijken, dat ik aanmerken, dat de voorgedragene wet hebbe, waarbij ik nog andere zwaarte heb gevoeld. Maar ik ben van gevoelen, dat het boven alle geset moet worden op de groote zaak, de samenstelling van de regterlijke magt en het beleid der justitie; en dat thans de min belangrijke betrekkingen, waarop nog nader voor de invoering bij herziening kan worden gelet, geenen invloed op de tegenwoordige beslissing behoeven uit te oefenen. Ik zal voor de wet stemmen.

